

สถานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กลไกการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ด้วยการจัดบริการสวัสดิการสังคม

ยงยุทธ เพ็ญศรี

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาสังคม

งานนิคมสร้างตนเองเป็นบริการสวัสดิการสังคมรูปแบบหนึ่ง ได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยที่ประเทศไทยของเรามี จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์คนแรก โดยนิคมสร้างตนเองพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ถือเป็นนิคมสร้างตนเองแห่งแรก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ กล่าวกันว่าเป็นนิคมสามล้อ เพราะรัฐบาลสมัยนั้นได้จัดเป็นพื้นที่สำหรับรองรับการอพยพคนในเมืองหลวงที่มีอาชีพสามล้อให้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม ที่จะทำให้คุณภาพชีวิตดีกว่าเดิม สำหรับในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๐๔ ซึ่งเน้นความมั่นคงปลอดภัยของชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในท้องที่ที่การปกครองเข้าไปไม่ถึง โดยการอพยพราษฎรไทยพุทธไปอยู่ร่วมกับราษฎรไทยมุสลิม และส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านสาธารณูปโภคและอาชีพ โดยเริ่มต้นที่ก้อลอง จังหวัดยะลาเป็นแห่งแรก จวบจนปัจจุบันเรามีนิคมสร้างตนเองอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ จังหวัด รวมจำนวนทั้งสิ้น ๙ แห่ง คือ จังหวัดยะลา ประกอบด้วย นิคมสร้างตนเองก้อลอง ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดยะลา นิคมสร้างตนเองธารโต และนิคมสร้างตนเองเบตง ในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ นิคมสร้างตนเองสุคีริน หรือนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดนราธิวาส และนิคมสร้างตนเองศรีสาคร จังหวัดปัตตานี ได้แก่ นิคมสร้างตนเองโคกโพธิ์ จังหวัดสงขลา ได้แก่ นิคมสร้างตนเองเทพา และนิคมสร้างตนเองรัตภูมิ ส่วนจังหวัดสตูล ได้แก่ นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล หรือนิคมสร้างตนเองควนกาหลง

ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รอบหลังนี้กินเวลายาวนานนับแต่ราวเดือนมกราคม ๒๕๔๕ จนปัจจุบันกินเวลากว่า ๑๐ ปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงไตรมาสที่ ๓ ของปีงบประมาณ ๒๕๕๗ เป็นต้นมา สถานการณ์โดยรวมดูมีความสงบเรียบร้อยมากขึ้น เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ลดลง แม้ว่าจะมีเหตุการณ์ความรุนแรงในช่วงเดือนถือศีลอด (รอมมาตรอน) ของพี่น้องมุสลิมอยู่บ้าง แต่โดยรวมนับได้ว่ามีสถานการณ์ที่ดีขึ้นอย่างแท้จริงเมื่อเทียบกับปีก่อนๆ ซึ่งคนไทยล้วนแต่ภาวนาให้เกิดความสงบเช่นนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สิ่งดีๆ เช่นนี้หากจะกล่าวว่าเป็นเพราะในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีโครงการสถานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการอยู่คงไม่ผิดนัก เพราะการเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีการกล่าวขานมาอย่างต่อเนื่อง สำนักพัฒนาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เริ่มการดำเนินงานโครงการสถานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งแต่ราวปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ในพื้นที่นิคมสร้างตนเอง ๙ แห่งดังกล่าว ลักษณะโครงการเน้นส่งเสริมให้คนในพื้นที่เกิดความรักความสามัคคีกัน สามารถอยู่รวมกันได้ทั้งไทยพุทธและมุสลิม กิจกรรมในโครงการสถานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นการจัดสวัสดิการแบบมีส่วนร่วมตามความหมายของสวัสดิการสังคมในเชิงกว้าง ซึ่งได้นิยามความหมายของการจัดสวัสดิการสังคม (Social Welfare) หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นั้นหนทางการ กระบวนการ

/ ยุติธรรม...

ยุติธรรมและบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับและการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับตามนโยบายแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดไว้ โครงการสานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีกิจกรรมเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างความร่วมมือกันของประชาชนในพื้นที่ เริ่มด้วยกิจกรรมเวทีประชาคมผู้นำชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจากเวทีนี้ในแต่ละตำบลจะรู้ว่าคนในพื้นที่เขาต้องการทำอะไรกันในปีนั้น ต่อจากนั้นจึงเกิดกิจกรรมอื่นๆ ตามมา เช่น กิจกรรมพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคของคนในพื้นที่ด้วยกัน กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมด้านเด็กเยาวชน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมด้านผู้สูงอายุ และกิจกรรมด้านส่งเสริมศาสนา และจริยธรรม กิจกรรมต่างๆ จะตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่และให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมีบทบาทในการจัดการร่วมกับนิคมสร้างตนเอง การดำเนินโครงการดังกล่าวได้มีส่วนอย่างสำคัญยิ่งที่ทำให้ในพื้นที่ในเขตนิคมสร้างตนเอง ทั้ง ๙ แห่งเกิดความสงบสุข ปราศจากเหตุการณ์ความรุนแรงหรือหากมีก็มีความรุนแรงในระดับที่น้อยมาก นับเป็นจุดสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยผลักดันให้พื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนใต้มีความสงบสุข นอกจากนี้ปัจจุบันโครงการสานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ขยายพื้นที่โครงการไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงนอกเขตนิคมสร้างตนเอง รวมพื้นที่เป้าหมายทั้งสิ้นกว่า ๑๐๐ หมู่บ้าน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ โครงการสานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลให้ดำเนินโครงการต่อไปอย่างต่อเนื่อง แม้ว่างบประมาณและจำนวนเป้าหมายของโครงการจะยังคงเท่าเดิม แต่โครงการนี้ยังมีความสำคัญต่อกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รวมทั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศว่า ต้องการดับไฟใต้ให้ได้ภายใน ๑ ปีนับจากนี้ไป เพื่อนำประเทศไทยเข้าสู่เวทีประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งรัฐบาลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นพลังขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างสง่างาม เพราะด้วยศักยภาพของประเทศไทยที่เป็น Actor สำคัญในเวทีอาเซียนอยู่แล้ว หากได้ผนวกกับศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรและที่ตั้งที่ได้เปรียบในเชิงการแข่งขันจะช่วยส่งเสริมให้ประเทศไทยก้าวไปอยู่แถวหน้าของกลุ่มประเทศอาเซียน และช่วยผลักดันให้กลุ่มประเทศอาเซียนมีพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้นนี้คือผลกระทบของโครงการสานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และการทำงานในรูปแบบที่ใช้สวัสดิการสังคมเป็นกลไกในการขับเคลื่อน สอดรับกับพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเป็นแนวทางให้แก่สังคมไทย คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา อย่างแท้จริง

.....